

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 grudnia 2013 roku

Sąd Okręgowy w Legnicy I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Mirosława Polak - Pawlaczek

Protokolant: st. sekr. sądowy Katarzyna Wojciechowska

po rozpoznaniu w dniu 6 grudnia 2013r. w Legnicy

sprawy z powództwa W. S., M. J. i B. S.

przeciwko (...) S.A. w W.

o zapłatę

I. zasądza od strony pozwanej (...) S.A. w W. ma rzecz powoda W. S. zadośćuczynienie w kwocie 25.000 zł (dwadzieścia pięć tysięcy złotych) z ustawowymi odsetkami od dnia 12 lipca 2013 roku do dnia zapłaty,

II. zasądza od strony pozwanej (...) S.A. w W. ma rzecz powódki B. S. zadośćuczynienie w kwocie 25.000 zł (dwadzieścia pięć tysięcy złotych) z ustawowymi odsetkami od dnia 12 lipca 2013 roku do dnia zapłaty,

III. dalej idące powództwo oddala,

IV. nie obciąża powodów opłatą od oddalonego powództwa,

V. nakazuje pozwanemu, aby wpłacił na rzecz Skarbu Państwa (kasa Sądu Okręgowego w Legnicy) kwotę 2.500 zł tytułem opłaty sądowej od zasądzonego roszczenia, od uiszczenia której powodowie byli zwolnieni oraz kwotę 840,56 zł tytułem zwrotu wydatków,

VI. pozostałe koszty postępowania między stronami wzajemnie znosi.

Sygn. akt IC 195/13

UZASADNIENIE

Powodowie: B. S., W. S. i M. J. w pozwie skierowanym przeciwko (...) S.A w W. domagali się:

1/ powód W. S. - zadośćuczynienia za doznaną krzywdę w kwocie 90.000 zł z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty, odszkodowania z tytułu znacznego pogorszenia sytuacji życiowej w kwocie 40.000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia doręczenia pozwu do dnia zapłaty,

2/ powódka B. S. - zadośćuczynienia za doznaną krzywdę w kwocie 90.000 zł z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty, odszkodowania z tytułu znacznego pogorszenia sytuacji życiowej w kwocie 40.000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia doręczenia pozwu do dnia zapłaty

3/ powód M. J. - zadośćuczynienia za doznaną krzywdę w kwocie 50.000 zł z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty

oraz zasądzenia od strony pozwanej na rzecz powodów kosztów procesu według norm przepisanych.

W uzasadnieniu żądania powodowie podnieśli, że wskutek wypadku drogowego w dniu 4 czerwca 2012 roku zginęła tragicznie córka powodów W. S. i B. S. i przyrodnia siostra powoda M. J. - A. S.. Sprawca zdarzenia był ubezpieczony w zakładzie pozwanej. Powodowie wystąpili o przyznanie zadośćuczynienia i odszkodowania co skutkowało przyznaniem na rzecz W. S. i B. S. kwoty po 10.000 zł tytułem zadośćuczynienia dla każdego z powodów i odmową dalszych świadczeń. Zdaniem powodów wypłacone kwoty są rażąco niskie i odbiegają znacznie od zadośćuczynień wypłacanych przez ubezpieczycieli i zasądzonych przez sądy w podobnych sprawach, a ich akceptacja prowadziłaby do deprecjacji takich dóbr, jak zdrowie i życie oraz poszanowanie życia rodzinnego.

Strona pozwana (...) S.A. w W. nie uznała żądania pozwu, wniosła o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powodów solidarnie na rzecz pozwanego kosztów procesu według norm przepisanych. W odpowiedzi na pozew strona pozwana podniosła, że wypłacone powodom kwoty zadośćuczynienia po 10.000 zł dla W. S. i B. S. oraz odszkodowanie 3.851zł tytułem poniesionych kosztów pogrzebu są adekwatne. Powodowie niewątpliwie przeżyli wielką tragedię, ale ta sytuacja nie spowodowała zachwiania pełnionych ról społecznych i nie wywołała skutków negatywnych na przyszłość. Pozwana nie znalazła podstaw do wypłaty zadośćuczynienia bratu przyrodniemu zmarłej, albowiem nie wykazano by był on ze zmarłą w szczególnie bliskich relacjach.

Z ostrożności procesowej pozwany (...) wskazał, że żądane kwoty zadośćuczynienia są wygórowane, a żądanie odszkodowania nie jest zasadne, albowiem powodowie nie wykazali poniesionej szkody, nie przedłożyli dowodów potwierdzających pogorszenie ich sytuacji życiowej na skutek śmierci córki

Sąd ustalił:

W dniu 4 czerwca 2012 roku w miejscowości J. doszło do czołowego zderzenia samochodów (...) – kierowanego przez M. S. i (...) – kierowanego przez A. Ł.. W wyniku tego zderzenia śmierć poniosła pasażerka samochodu F. (...) A. S., a kierowca A. Ł. doznał poważnych obrażeń ciała. Sprawcy zdarzenia nie ustalono. Uczestnik kolizji M. S. miał ubezpieczenie OC w pozwanym (...) S.A.

(dowód: postanowienie o umorzeniu śledztwa k. 9-14, dokumenty wypadku

k. 8, 13 akt szkodowych, opinia k. 56-69 akt szkodowych,

potwierdzenie ubezpieczenia k. 17)

A. S. była córką powodów B. S. i W. S. oraz przyrodnią siostrą powoda M. J.. W chwili wypadku A. S. liczyła 21 lat, była zaręczona. Mieszkała w tygodniu z rodzicami, a weekendy spędzała u narzeczonego. Zmarła zamierzała podjąć pracę, prowadziła z rodzicami wspólne gospodarstwo domowe, pomagała im w codziennych obowiązkach, wspierała ich finansowo, przekazując zarobione pracy dorywczej pieniądze i pomagając w zakupie opału na zimę.

(dowód: akta szkody - k. 17 i 19 /opisy relacji ze zmarłą/ , akty stanu

cywilnego k.15, 23,24, karta zgonu k.16 zeznania świadków

J. K. (1) i J. K. (2), zeznania powodów)

Powód M. J. mieszkał z siostrą przyrodnią od 2001 roku. Ich relacje były poprawne. Rzadko przebywali razem.

(dowód: zeznania powoda M. J.)

Po śmierci córki powodowie nie korzystali z pomocy psychologa lub psychiatry. W. S. i B. S. doraźnie zażywali leki uspokajające. Od czasu śmierci córki powodowie często są na cmentarzu, bardzo ciężko oboje przeżyli śmierć dziecka.

(dowód: zeznania stron i świadków J. K. (1) i J. K. (2))

Aktualnie – w związku ze śmiercią córki - stwierdzono u B. S. uraz psychiczny, który spowodował zakłócenia w sferze emocjonalno-motywacyjnej, wyrażającej się niepokojem, poczuciem braku bezpieczeństwa, napięciem i apatią, a także zaburzeniami snu, trudnościami w koncentracji uwagi i wycofaniem.

(dowód: opinia k. 85-88, zeznania powódki B. S.)

Powód W. S. był z córką w szczególnej więzi emocjonalnej, była jego „oczkiem w głowie”. Po trudach i sprawianych przez córkę w okresie dojrzewania kłopotach wychowawczych relacje z córką uległy zacieśnieniu i stabilizacji. Powód liczył, że córka będzie na starość wsparciem i pomocą dla rodziców. Traumatyczna sytuacja w związku ze śmiercią dziecka spowodowała u niego zaburzenia w sferze emocjonalno-motywacyjnej.

(dowód: zeznania powoda W. S., opinia biegłej k. 90-93)

Powód M. J., który przeżywał żal po śmierci przyrodniej siostry, nie wykazuje odległych następstw w sferze psychicznej z tego powodu, poza przeżytą reakcją żałoby.

(dowód: zeznania powoda M. J., opinia biegłej k.95-97)

W dniu 10 grudnia 2012 roku powodowie wystąpili do strony pozwanej o przyznanie zadośćuczynienia w kwocie po 60.000 zł dla każdego z nich - z tytułu krzywdy związanej ze śmiercią córki i siostry, a powodowie W. S. i B. S. także o odszkodowanie z tytułu pogorszenia ich sytuacji życiowej wskutek śmierci córki w kwocie po 40.000 zł dla każdego z nich. Nadto wnieśli o zwrot kosztów pogrzebu wysokości 3.851 zł. Po przeprowadzeniu postępowania likwidacyjnego strona pozwana decyzją z dnia 19 marca 2013 roku przyznała powodom B. S. i W. S. zadośćuczynienie za krzywdę w kwocie po 10.000 zł dla każdego z nich oraz zwróciła koszty związane z pogrzebem w kwocie 3.851 zł, odmawiając spełnienia pozostałych roszczeń.

(dowód: akta szkody, zeznania powodów)

W chwili śmierci córki, a także obecnie powódka B. S. nie pracuje, jest zarejestrowana jako bezrobotna bez prawa do zasiłku. Nie posiada żadnego majątku. Powód W. S. pobiera rentę netto 402 zł, a M. J. utrzymuje się z pracy dorywczej, ostatnio podejmował pracę na okres próbny z wynagrodzeniem netto 800 zł. Strony mieszkają razem i prowadzą wspólne gospodarstwo domowe.

(dowód: oświadczenie majątkowe, zeznania stron)

Sąd uznał:

Żądanie powodów B. S. i W. S. w zakresie zadośćuczynienia zasługiwało częściowo na uwzględnienie, natomiast roszczenia powoda M. J. o zadośćuczynienie oraz żądania odszkodowania z tytułu pogorszenia się sytuacji życiowej powodów W. S. i B. S. nie były uzasadnione.

Podstawą roszczeń powodów w odniesieniu do żądania zadośćuczynienia jest przepis art. 446§4 k. c. który stanowi, iż Sąd może przyznać najbliższemu członkowi rodziny zmarłego odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę.

Żądanie odszkodowania zgłoszone przez powodów W. S. i B. S. wynika z treści art. 446§3 k.c. Zgodnie z dyspozycją tego przepisu jeżeli wskutek uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia nastąpiła śmierć poszkodowanego,

zobowiązany do naprawienia szkody wypłaci najbliższym członkom rodziny stosowne odszkodowanie, jeżeli wskutek jego śmierci nastąpiło znaczne pogorszenie ich sytuacji życiowej.

Przeprowadzone postępowanie dowodowe jednoznacznie wskazało, że strona pozwana wypłacając powodom zadośćuczynienie po 10.000 zł oraz zwracając koszty pogrzebu przyjęła odpowiedzialność z tytułu ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej M. S. uczestnika wypadku, w którym zginęła córka powodów B. i W. S. i przyrodnia siostra powoda M. J. – A. S..

Istota sporu sprowadzała się zatem do ustalenia, czy wskutek śmierci córki powodów W. S. i B. S. nastąpiło pogorszenie ich sytuacji życiowej, bo takie ustalenie determinowało przyznanie im stosownego odszkodowania, a w zakresie żadanego zadośćuczynienia – jego wysokości w odniesieniu do zadośćuczynienia dla W. S. i B. S. oraz podstawy jego przyznania – wobec M. J..

W zakresie żądania zadośćuczynienia:

Warunkiem przyznania zadośćuczynienia jest przynależność do najbliższej rodziny zmarłego. Świadczenie to nie ma na celu wyrównania poniesionej straty, ale powinno pomóc członkom najbliższej rodziny zmarłego dostosować się do nowej rzeczywistości wynikającej ze śmierci bliskiej osoby oraz złagodzić wynikiłe z tego powodu cierpienia.

W tym zakresie żądanie ze strony matki i ojca zmarłej, z którymi wspólnie zamieszkiwała i częściowo prowadziła wspólne gospodarstwo domowe - zasługiwało na uwzględnienie, a sporna pozostała jedynie jego wysokość.

Rozważając kwotę zadośćuczynienia dla matki i ojca zmarłej A. S. uznał Sąd, że żadna kwota nie jest w stanie zrekompensować poczucia bólu i osamotnienia rodziców po śmierci dziecka. Rodzice stracili bowiem nie tylko świadczenia ze strony córki w zakresie wzajemnej opieki i pomocy, ale także nigdy nie będą mieli od niej wnuków, zięcia itd. Doznali zatem przeżyć, które są niewymierne. Podzielając wnioski zawarte w opinii biegłego psychologa Sąd przyjął, że powodowie W. S. i B. S., w związku ze stratą córki doświadczyli i nadal doświadczają zakłóceń w sferze emocjonalno-motywacyjnej. Sąd dał również wiarę zeznaniom powodów i świadków J. K. (1) i J. K. (2) w zakresie szczególnej więzi rodziców z dzieckiem i rozpacz po jego stracie. Zeznania tych osób są spójne, logiczne i wzajemnie się uzupełniają.

Ustalony w orzecznictwie pogląd wskazuje, że kwota zadośćuczynienia powinna uwzględniać okoliczności konkretnej sprawy, a także przedstawiać realną wartość ekonomiczną. Zważywszy na dotychczasową (w dacie śmierci córki) i aktualną sytuację materialną powodów uznał Sąd, że dla rekompensaty bólu i poczucia osamotnienia po śmierci córki realnie odczuwaną wartością ekonomiczną będzie kwota 35.000 zł dla każdego z uprawnionych, co przekłada się na kwotę 70.000 zł dla rodziny, skoro strony pozostają we wspólnym gospodarstwie domowym. Z uwagi na to, iż powodowie otrzymali od ubezpieczyciela po 10.000 zł dla każdego z nich, w ocenie Sądu powinni jeszcze otrzymać po 25.000 zł każde, a wówczas przyznane zadośćuczynienie będzie odpowiednie.

Z powyższych względów żądanie przyznania zadośćuczynienia przewyższające przyznaną kwotę po 25.000 zł dla każdego z uprawnionych, jako wygórowane - podlegało oddaleniu.

W odniesieniu do żądania zgłoszonego przez przyrodniego brata zmarłej M. J. ustalił Sąd, że jego związki z A. S. nie były tego rodzaju, że uzasadniałyby uznanie go za najbliższą rodzinę zmarłej. Powód M. J. był jej przyrodnim bratem, tylko kilka lat mieszkał z siostrą, a jak sam zeznał, z powodu częstej nieobecności w domu – nie często ją widywał. Nie był w stanie wskazać żadnych istotnych okoliczności, które pozwoliłyby Sądowi na uznanie, że posiadał szczególną więź ze zmarłą, która uzasadniałaby przyznanie zadośćuczynienia. Również z opinii biegłej wynikało, że po śmierci siostry powód M. J. doświadczył żalu i przykrości odpowiadającym żałobie po stracie bliskiej osoby, ale nie pozostawiły one trwałego śladu w jej psychice. Podzielając wnioski opinii za rzeczowe i prawidłowe oraz zgodne z zasadami wiedzy i logiki uznał Sąd, iż powód nie wykazał przesłanek z art. 446§3 k.c. do uzyskania stosownego zadośćuczynienia, a zatem jego żądanie nie mogło zostać uwzględnione.

W odniesieniu do żądania odszkodowania:

Znaczne pogorszenie sytuacji życiowej oznacza negatywne zmiany nie tylko w sferze sytuacji materialnej najbliższych członków rodziny zmarłego, jak też zmiany w sferze dóbr niematerialnych, które rzutują na sytuację materialną.

Wprawdzie sam ból, poczucie osamotnienia, krzywdy i zawiedzionych nadziei po śmierci dziecka nie stanowią podstawy odszkodowania, to jednak w przypadku, gdy wywołały chorobę, osłabienie aktywności życiowej i motywacji do przezwyciężania trudności dnia codziennego, należy przyjąć, że pogorszyły one dotychczasową sytuację życiową osoby z najbliższego kręgu rodziny zmarłego.

Przeprowadzone postępowanie dowodowe nie dało podstaw do uznania, że taka sytuacja dotyczy powodów.

Rozważając zasadność roszczenia powodów w kontekście przepisu art. 446§3 k.c. należy uwzględnić nie tylko przynależność do najbliższej rodziny zmarłego, lecz także pogorszenie sytuacji życiowej wskutek śmierci w stopniu znacznym. Ciężar wykazania znacznego pogorszenia sytuacji życiowej spoczywa na powodzie zgodnie z ogólną regułą dowodową zawartą w art. 6 k.c.

Przeprowadzone postępowanie dowodowe, w szczególności przesłuchanie stron i świadków nie pozwoliły ustalić, że nastąpiło pogorszenie sytuacji życiowej w odniesieniu do powodów W. S. i B. S. w stopniu znacznym, pozwalającym na zastosowanie wobec tych powodów przepisu art. 446§3 k.c.

Pogorszenia sytuacji życiowej, o którym mowa w art. 446§3 k.c. nie można sprowadzać do prostego zmniejszenia dochodów lub zwiększenia wydatków poszczególnych członków rodziny. Szkody majątkowe są często nieuchwytnie lub trudne do obliczenia, a powstają w konsekwencji obniżenia aktywności życiowej i ujemnego wpływu śmierci osoby bliskiej na psychikę i stan somatyczny, co niekoniecznie przejawia się w konkretnej chorobie.

Odszkodowanie z art. 446§3 k. c jest przyznawane oddzielnie dla każdego z najbliższych członków rodziny zmarłego, a określenie jego zasadności i wysokości jest uzależnione od konkretnych okoliczności, dotyczących indywidualnie każdego z uprawnionych. W okolicznościach sprawy Sąd indywidualnie rozważał uprawnienie do odszkodowania w odniesieniu do każdego z rodziców zmarłej A. S..

Przeprowadzone postępowanie dowodowe, w szczególności przesłuchanie stron oraz zeznania świadków nie dostarczyły Sądowi wystarczających argumentów za uznaniem, że nastąpiło znaczne pogorszenie sytuacji życiowej matki i ojca zmarłej A. S., po jej śmierci. Pogorszenia się tej sytuacji nie można bowiem upatrywać wyłącznie w sferze psychicznej, wynikającej z poczucia osamotnienia po śmierci dziecka. Każde z powodów zarówno w chwili śmierci A. S., jak i obecnie zachowało ten sam status materialny, a powodowie nadal wzajemnie się wspierają i prowadzą wspólne gospodarstwo domowe. Niewątpliwie zmarła córka stanowiła dla rodziców pewne oparcie materialne i pomagała im w codziennym życiu, jednak brak jest dostatecznych dowodów na znaczne pogorszenie się ich sytuacji po jej śmierci. W ocenie Sądu powodowie nie wykazali żadnych okoliczności wskazujących na zakres pomocy ze strony córki ani też okoliczności, że obecnie ich sytuacja pogorszyła się w stopniu znacznym. Wskazali oczywiście, że córka im pomagała, uczestniczyła w zakupach opału, chodziła z ojcem do lasu, robiła zakupy, lecz nie przedstawili żadnych dowodów, które mogłyby potwierdzić skalę tej pomocy, a tylko to pozwoliłoby Sądowi ustalić, czy pogorszenie się ich sytuacji nosi cechę „znacznego” w rozumieniu art. 446§3 k.c. Również okoliczność, że powodowie liczyli na pomoc córki w przyszłości jest niewymierna i nie pozwala na stwierdzenie znacznego pogorszenia sytuacji życiowej, które uzasadniałoby przyznanie stosownego odszkodowania.

Z tych powodów żądanie odszkodowania zgłoszone przez W. S. i B. S. nie mogło zostać uwzględnione.

W świetle powyższych rozważań należy uznać za uzasadnione przyznanie powodom W. S. i B. S. zadośćuczynienia po 25.000 zł dla każdego z nich wraz z odsetkami ustawowymi na wypadek zwłoki od dnia doręczenia odpisu pozwu stronie pozwanej – zgodnie z żądaniem. Za słuszne uznać należało żądanie odsetek od dnia doręczenia odpisu pozwu,

bo wówczas strona pozwana dokładnie znała zakres żądania i dowody na jego poparcie, a zatem co najmniej od tej daty pozostaje w zwłóce.

W pozostałym zakresie Sąd - uznając roszczenia odnośnie odszkodowania dla W. i B. S. oraz zadośćuczynienia dla wszystkich powodów, przekraczające przyznane kwoty za bezzasadne – oddalił dalej idące żądania.

Uznając szczególny charakter roszczeń odszkodowawczych powodów oraz zważywszy na ich sytuację majątkową, z mocy art. 102 k.p.c. Sąd nie obciążał powodów opłatą w części oddalonego powództwa oraz kosztami należnymi stronie pozwanej.

Orzeczenie o kosztach zastępstwa procesowego wynika z treści art. 100 k.p.c.

Orzeczenie o kosztach od strony pozwanej w zakresie zasądzonego roszczenia oparto o przepis art. 113 u.o.k.s.c. i art. 98 k.p.c.